

Gedrag als basis voor leren en groeien

Hoe zorg je voor rust, veiligheid en een fijne sfeer in de klas? En hoe ga je om met uitdagend gedrag, zonder daarbij het kind uit het oog te verliezen? Het zijn vragen waar iedere leerkracht dagelijks mee te maken heeft. Sinds vorig jaar kunnen onderwijsprofessionals zich bij Hogeschool Utrecht verdiepen in deze thema's via de nieuwe leergang Gedrag. Twee deelnemers van de eerste lichting, Jolijn Kruijer (Stichting Surplus) en Manon Riemers (Stichting Meerwerk), vertellen hoe deze opleiding hen helpt én hun team versterkt.

De leergang Gedrag van Hogeschool Utrecht is pas net van start, maar in de praktijk maakt hij nu al verschil, merken Jolijn Kruijer en Manon Riemers. "Ik werk al 18 jaar met veel plezier in het onderwijs", vertelt Kruijer. "Menselijk gedrag heeft me altijd gefascineerd. Ik las er veel over en paste die kennis onbewust toe. Op de Juliana-school in Schagen hadden ze al snel oog voor mijn interesses en kwaliteiten, waardoor ik deel mocht uitmaken van het managementteam. Daar nam ik het onderdeel Sociale Cultuur voor mijn rekening. Toen bekend werd dat iedere school binnen onze stichting de kans kreeg om een leerkracht op te leiden tot gedragsexpert, vroegen ze of ik daar interesse in had. En dat had ik!"

Datzelfde geldt voor Manon Riemers, die haar baan als leerkracht van groep 3 combineert met haar rol als motorisch remedial teacher en begeleider van nieuwe col-

lega's. "Daarnaast zet ik mij binnen de Dr. Jac. P. Thijsse school extra in om te zorgen voor een veilig pedagogisch klimaat. Dit doe ik in de rol als coördinator van de Vreedzame School. De leergang Gedrag sluit hier naadloos op aan. Het bevestigt mijn visie dat je een pedagogisch klimaat krachtig vormgeeft met alle collega's samen. Wat ik voorheen op gevoel deed, kan ik nu onderbouwen met theorie en modellen. Daarmee kan ik het ook aan collega's uitleggen, wat het gesprek een stuk makkelijker maakt."

Bouwen aan een pedagogisch klimaat

Juist deze blended onderwijsvorm - waarbij docenten hoorcolleges combineren met actieve werkvormen en persoonlijke praktijkopdrachten - is de kracht van de nieuwe leergang, benadrukken beide dames. Riemers: "Elk thema sluit je af met een praktijkopdracht op je eigen school. Zo heb ik met collega's bijvoorbeeld een visueel stappenplan gemaakt voor leerlingen met extreem gedrag. Deze stappen hangen in de klas en zorgen bij kinderen voor voorspelbaarheid: ze weten wat er gebeurt als hun gedrag niet passend is. De boodschap is altijd: jij bent welkom, maar soms is je gedrag dat niet. Dat onderscheid tussen gedrag en kind maken, is ontzettend belangrijk."

Ook Kruijer ging binnen haar school aan de slag met de vertaling van theorie naar praktijk. "Ik heb voor dit schooljaar drie leerkrachten uitgenodigd voor een intervisiegroep. Een jaar lang sparren we met elkaar over gedrag in onze klas én ons eigen leerkrachthandelen. Dit is vooral bedoeld ter preventie. Uitdagend gedrag van een leerling kan uitgroeien tot een probleem, maar soms kun je dat voorkomen door een

kind op een andere manier te benaderen. Door samen te kijken wat er bij jou in de klas gebeurt, kun je het soms nét even anders aanvliegen."

Collega's in de klas

Met elkaar meekijken, staat ook bij Stichting Meerwerk regelmatig in de agenda van alle collega's. Riemers: "Neem nou de collega die jouw leerlingen nog kent van vorig jaar. Vraag die eens om langs te komen bij jou in de klas om voor te doen hoe hij of zij bepaalde onderwerpen vorig jaar aan de kinderen uitlegde. Of laat een collega zien hoe jij het klassenmanagement organiseert en omgaat met de verdeling tussen moeten en mogen qua lesdoelen. Zo gebruik je elkaars kennis. Collega's kunnen zorgen voor vernieuwingen of positieve veranderingen. Het is heel fijn als een team hier open voor staat. Zo leer je van én met elkaar."

Deze manier van meekijken bij elkaar vraagt om een veilig pedagogisch klimaat, ook voor docenten, benadrukt Kruijer. "Je moet jezelf als docent kwetsbaar op durven te stellen. Je kunt pas echt wat met gedrag van anderen als je ook je eigen gedrag onder de loep durft te nemen. Dat is niet altijd makkelijk. Mijn advies: ga ook bij elkaar kijken als iets wél heel goed gaat. Meekijken hoeft echt niet altijd vanuit een probleem-situatie te zijn, je kunt ook successen met elkaar delen. Ik heb al heel mooie gesprekken mogen voeren met collega's en ben super enthousiast geworden over hoe zij lesgeven. Door situaties vanuit verschillende perspectieven te benaderen, komen daar heel mooie ideeën of tips uit voort."

De leerling echt zien

Als er één boodschap is uit de leergang Gedrag die beide

Jolijn Kruijer

Manon Riemers

dames graag willen delen, dan is het om met nieuwsgierigheid naar gedrag te kijken in plaats van te oordelen. Riemers: "Maak onderscheid tussen het kind en zijn of haar gedrag. Ik gun elke leerkracht dat momentje om rustig te kijken naar al die kinderen die je in je klas hebt. Naar wie ze zijn als mens. En je dan de vraag te stellen: wat kan ik doen om ervoor te zorgen dat deze leerling zo goed mogelijk kan leren en groeien? Daarvoor moet je leren meedansen en de leerling echt zien. Dat is de prioriteit van ons onderwijs."

Kruijer: "Je bent als leerkracht een hechtingsfiguur. Dat klinkt zwaar, maar het maakt voor mij juist duidelijke

lijkhoe belangrijk het is dat kinderen zich veilig bij mij voelen. Dat is de kern. En die kern wordt sterker als je naast alle vakinhoudelijke doelen, jezelf ook heel bewust doelen stelt voor het sociaal emotioneel leren van jouw leerlingen. Dan begrijp je wat er gebeurt in je klas en weet je hoe je vervolgens kunt handelen. Deze doelen vertalen zich ook naar heldere regels en verwachtingen ten aanzien van gedrag. Die duidelijkheid geeft kinderen houvast, versterkt de relatie en vormt de basis voor een veilig pedagogisch klimaat. Het mooiste is wanneer kinderen voelen: 'Bij deze leerkracht ben ik veilig, hier ik word gezien voor wie ik ben'. Dáár begint leren pas echt."

'De boodschap is altijd: jij bent welkom, maar soms is je gedrag dat niet. Dat onderscheid tussen gedrag en kind maken, is ontzettend belangrijk'

Meer weten over de leergang Gedrag?

De postbachelor leergang Gedrag leidt onderwijsprofessionals op tot sparringpartner en expert op het gebied van thema's als groepsdynamiek, sociale veiligheid en effectief interveniëren. In vijf thema's, telkens uitgewerkt in twee themadagen, wordt de theorie direct vertaald naar de praktijk. Kijk voor meer informatie op www.hu.nl/deeltijd-opleidingen/gedrag.